PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

UREDNIŠTVO IN UPRAVA trg GOLDONI 1, I. NAD.
Telefoni: Uredništvo 93-806 in 93-808 — Uprava 93-807
Rokopisi se ne vračajo.
OGLASI pri Upravi od 8.30 do 12 in od 15 do 18 - Tel. 93-807
CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 40 lir, finančni in pravni 60 lir, osmrtnice 70 lir.
NAROČNINA
Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLRJ: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU na ime: «Založništvo Primorski dnevnik»: Trst 11-5374. — Tekoči račun za Jugoslavijo na ime: «Primorski dnevnik» - uprava: Ljubljana 6-90601-19

Leto IV - Cena 10 lir - 6 jugolir - 2.50 din | TRST četrtek, 15. januarja 1948 | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 797

Uspehi držav ljudske demokracije zapirajo vrata imperialističnim spletkam

Prihod bolgarske delegacije pod vodstvom Dimitrova v Bukarešto - Ogromna množica pozdravlja goste - Komentarji romunskega tiska

BUKARESTA, 14. — Danes zjutraj je v Bukarešti prispela s posebnim vlakom bolgarska vladna delegacija pod vodstvom ministrskega predsednika Georgija Dimitrova.

Na meji je delegacijo sprejela posebna romunska delegacija.

Na postaji v Bukarešti so delegacijo sprejeli vsi člani vlade in ogromna množica jo je navdušeno pozdravljala. Na pozdrav romunskega ministrskega predsednika je Dimitrov izjavil: «Naš namen je, skupno organizirati obrambo naše svobode in neodvisnosti proti vsem napadom. Kljub grožnjam sem prepričan, da bomo uresničili voljo naših narodov in izpolnili nalogo, zaradi katere smo prišli v Bukarešto. Sklenili bomo trajno zavezništvo, ki ga nobena stvar ne bo mogla zrušiti.»

Ves romunski tisk pozdravlja prihod delegacije in poudarja važnost tega obiska za utrditev miru in varnosti na Balkanu in v Podonavju. «Scantea» piše med drugimi: «Utrditev bolgarsko-romunskega prijateljstva zapira vrata spletkam in vmešavanjem zapadnih imperialistov. V vsakem uspehu držav ljudske demokracije zgubijo anglo-ameriški imperialisti možnosti za uresničenje svojih teženj po svetovni nadvladi.»

Neodvisni demokratični list «Univerzul» piše: «Tesno združeni z vsemi demokratičnimi narodi in državami pod vodstvom Sovjetske zveze bomo razbili vse imperialistične načrte in uresničili trajno sodelovanje ter dosegli srečno prihodnost med vsemi narodi v Podonavju.»

V svojem komentarju poudarja romunska agencija «Rador» med drugim: «Romunsko ljudstvo pozdravlja v Georgiju Dimitrovu ne samo voditelja nove Bolgarije pač pa tudi junaka s procesa za požig Reichstaga, ki je pred štirinajstimi leti prvi zbudil svetovno zavest proti fašistični tiraniji; pozdravlja ustvaritelja gibanja ljudske fronte, ki se je povsod borilo proti fašizmu. Romunija prisrčno sprejema in pozdravlja voditelja bolgarskega ljudstva in enega največjih graditeljev novega življenja in trajnega miru na Balkanu.»

Sforzove besede in njegova dejanja

RIM, 14. (Ansa) — Italijanski zunanji minister Sforza je imel danes zjutraj dolg razgovor z jugoslovanskim poslanikom Mladenom Ivekovičem, kateremu je izjavil, da «bo italijanska vlada kljub temu da ni prišlo do sporazuma o tržaškem guvernerju, vedno delala na tem, da se izboljšajo odnosi med Italijo in Jugoslavijo.»

Priprave za proslavo Župančičeve 70-letnice

BEOGRAD, 14. — Dne 23. januarja bo slavil slovenski pesnik Oton Župančič svojo 70-letnico. Društva književnikov vseh ljudskih republik se pripravljajo na dostojno proslavo tega dne s predavanji o življenju in delu velikega pesnika.

Društvo književnikov Jugoslavije je organiziralo za 23. januarja veliko manifestacijo. Govoril bo Boris Ziherl o življenju, delu in značaju velikega slovenskega pesnika. Člani beograjskega gledališča bodo deklamirali Župančičeve poezije.

V Ljubljani je bil pri izvršilnem odboru OF osnovan republiški odbor za proslavo 70-letnice Otona Župančiča. Za predsednika odbora je bil izvoljen predsednik prezidija Ljudske skupščine LRS Josip Vidmar, za tajnika poročnik ministra za prosveto Janez Logar, za člane odbora pa kulturni in javni delavci Fran Albreht, Blaž Arnič, France Bevk, Božidar Jakac, Stane Kavčič, dr. France Kidrič, Edvard Kocbek, dr. Ferdo Kozak, Miško Kranjec, Lovro Kuhar, dr. Jože Potrč in Vladimir Pavšič - Bor.

Odbor je sklenil, da bo glavna proslava na večer pred jubilantovim rojstnim dnem dne 22. januarja. Na sporedu bo poleg nagovorov in pozdravov IV. del Arničeve simfonije «Duma».

Priseljevanje kolaboracionistov v Argentino

BUENOS AIRES, 14. V zadnjih treh dneh je prispelo v Buenos Aires 4250 priseljencev. V vsej zgodovini priseljevanja v Argentino niso zabeležili v tako kratkem času tako velikega števila. Priseljenci so predvsem iz Italije, Andersovi Poljaki, ustaši in belogardisti, ki so odpotovali iz Italije v okrilju odbora za begunce. V kratkem pričakujejo drugih pet parnikov s priseljenci.

Avstrijski vojni ujetniki o Jugoslaviji

DUNAJ, 14. — V prostorih društva «Avstrija-Jugoslavija» na Dunaju je bila ob povratku avstrijskih vojnih ujetnikov iz Jugoslavije prijateljska manifestacija. Te manifestacije so se udeležili številni bivši ujetniki, ki so poudarili, da se v Jugoslaviji s polno paro dela pri obnovi in za uresničenje miru med narodi.

V okviru te manifestacije so odprli razstavo tiska avstrijskih vojnih ujetnikov v Jugoslaviji.

Protestna stavka v Livornu

LIVORNO, 14. — Delavska zbornica je sklenila, da bodo jutri ordelavcev, da opozorijo vlado na težek položaj brezposelnih v Livornu.

Prijateljsko sodelovanje držav ljudske demokracije

BUDIMPEŠTA, 14. — V torek je prišla v Budimpešto jugoslovanska delegacija, ki se bo pogajala za trgovinski dogovor, ki predvideva izmenjavo blaga v vrednosti 45 milijonov dolarjev.

Tajnik zunanjega ministrstva Boldiszar je izjavil, da pričakuje to med 18. in 22. januarjem prihod romunske delegacije, ki bo podpisala romunsko-madžarsko prijateljsko pogodbo.

V torek so v Bupimpešti izmenjali ratifikacijske listine o jugoslovansko-madžarskem kulturnem dogovoru.

V Budimpešto bo 26. januarja prispela polijska delegacija. Podpisali bodo dogovor za kulturno sodelovanje med Poljsko in Madžarsko.

Jugoslovansko-italijanski razgovori v Gorici

GORICA, 14. (Ansa) — Jugoslovansko-italijanska komisija, ki preučuje vprašanja dobavljanja vode in električnega toka Gorici, je sinoči po dveh dolgih sejah na goriški prefekturi zaključila drugi del razgovorov.

Ob zaključku razgovorov so delegati podpisali zapisnike o točkah glede katerih se je komisija sporazumela, in o točkah, ki so ostale nerešene. Komisija se bo v kratkem znova sestala in nadaljevala razgovore.

Orlando in Marazza sta najplemenitejša človeka

PRVI REZULTATI ORLANDOVE «PLEMENITE DUSE, VOJAŠKE POSTENOSTI IN ZAVESTI ITALIJANA» (SLOVENIJA, JESENI 1941).

Agencija «Ansa» poroča iz Rima, da sta vojna zločinca Orlando in Marazza podala zaradi zahteve jugoslovanske vlade, da se ju izroči, dolge izjave. Orlando je povedal, da so italijanski vojaki v Sloveniji zapustili najboljši spomin in da so posebno z ljubljanskim škofom bili tako tesni, da je ostal v stiku z njegovo divizijo tudi po njegovem odhodu iz Slovenije. Ti odnosi so trajali vse do pojave tako imenovanega partizanskega gibanja». Nato izraža vse iste izmišljotine, ki jih je med vojno opisoval fašistični tisk o partizanih in se vpraša, kako more biti poveljnik tako slavne divizije vojni zločinec in pripoveduje o «plemeniti duši italijanskega vojaka», ter trdi, da so razne naloge prejemali od povelistva armije direktno poveljniki bataljonov. Kot višek svoje nedolžnosti pa postavlja trditev, da njegova divizija «Granatieri di Sardegna» ni v Sloveniji (Nikogar ustrelila (passato per le armi). Dalje pravi, da je šel že skoro dve komisiji, ki sta preiskali njegovo delovanje, v katerem nista mogli najti nobenega zločina, ki bi zatemnil mojo poštenost vojaka in mojo vest Italijana».

Marazza pa je dejal, da je prišel v Slovenijo kot major italijanske vojske k polku, ki je že izvršil operacije (to se pravi, ko je Orlando tako imenovani ofenzivi že pobil a tisoče Slovencev in požgal na cotine vasi). Tudi on se hvali, da je bil strašno plemenit in pravi, da je stedil jugoslovanske partizane na ta način, da jih je pošiljal višjim poveljstvom kot tiste, ki so se prepustili sami. Sicer pa pravi, da se ni udeleževal akcij, ker je bil bolan in je moral skoraj vedno sedeti ter tudi imel vedno le službo administracije in organizacije, ob kapitulaciji Italije pa prehodil skoraj 500 km peš in postal leta 1944 član CLNAI za gornjo Italijo.

Z milanskim kardinalom Schuster jem je zahteval od Mussolinija, da sa brezpogojno preda. Formiral pa nato v provinci Novara partizansko enoto, ki je ujela tri ob-

RAZPRAVA ZARADI OPENSKIH DOGODKOV

Major Bayliss sodi partizane a trdi, da brani njihovo čast

Sodišče odbilo ugovore obrambe kljub določbam mirovne pogodbe - Priča inšp. Magnelli ne ve, da Openci govore po slovensko

Včeraj se je pred anglo-ameriškim vojaškim sodiščem nadaljevala razprava proti tovarišem Malalanu, Stublju, Peronciniju, Scali, Colji, Zanoniju in ralju (Re).

Predsednik Bayliss je najprej prebral dolgo izjavo, v kateri je zavrnil ugovore obrambe glede jurisdikcije vojaškega sodišča nad civilnimi osebami. V ta namen je uvodoma na dolgo razložil, da so anglo-ameriški sodniki popolnoma neodvisni, da sodijo le na podlagi dokazov in da se ne ozirajo na nobene komentarje. Zato ne morejo na njihove razsodbe vplivati ne protesti ne stavke ne pisanje časopisov. Major Bayliss je celo trdil, da ni vedel za stavko, ko je pretekli torek začel razpravo. Sodišče je pustilo obtožence na svobodo na zahtevo obrambe, zato ni res, kar so pisali časopisi, da jih je sodišče izpustilo zaradi protestne stavke. Uredniki listov, ki so objavili te vesti, bi utegnili priti zaradi tega pred sodišče. Vsekakor naj vsi vedo, da ne bo nobena stvar vplivala na sodišče pri izreku sodbe.

Ker je bil major v zadregi, kar se tiče uniform, se je temu izognil s tem, da je dejal, da niso obtoženci obtoženi zaradi nošenja *(partizanskih) uniform*, temveč zaradi nošenja *vojaških* uniform. Dodal je še, da ne bi sodišče nikoli dopustilo, da bi se obrekovali partizani in osvobodilno gibanje ter da bi se žalila njihova čast...

Po teh lepih besedah je predsednik Bayliss dejal, da se ne strinja z ugovori obrambe glede jurisdikcije vojaškega sodišča. Obramba se je sklicevala na nekatere člene mirovne pogodbe, toda vojaško sodišče prizna le člen 1. priloge VII. mirovne pogodbe, ki določa, da upravljajo to ozemlje do prihoda guvernerja anglo-ameriške vojaške sile, ki da imajo pravico izdajati zakone in soditi prebivalstvu.

Pod upravo VU ni mesta za človečanske svoboščine

Kar se tiče človečanskih pravic in sklicevanja na osnovne svoboščine, med katere spada tudi pravica združevanja in zborovanja, je treba ta načela res spoštovati, toda pri tem je treba upoštevati potrebe javnega reda. In tu je po našem mnenju ravno jedro. Po mnenju sodišča pogoji pri nas ne dovoljujejo, da bi se ta načela izvajala brez omejitev. Kar bi po domače pomenilo, da se bodo tu vedno omejevale te svoboščine, dokler bodo fašisti metali bombe na demokratično ljudstvo in da bodo oni, katerim je v interesu omejevanje svoboščin, vedno uprizarjali nerede, da to omejevanje opravičilo.

Po kratkem odmoru je odvetnik Braun predložil drug ugovor materialnega značaja, pri čemer je zahteval, da se sodno postopanje proti obtožencem smatra kot nesprejemljivo, razen če noče sodišče popolnoma prezreti človečanskih pravic, osnovnih svoboščin in mirovne pogodbe z Italijo. Pri tem se je skliceval na čl. 21 mirovne pogodbe, ki določa, da po podpisu mirovne pogodbe, to je opolnoči 15. septembra preneha italijanska suverenost in stopi do guvernerja v veljavo začasni režim. Pri tem se je odvetnik Braun skliceval še na razne druge določbe mirovne pogodbe, kar pa je šlo hudo na živce majorju Baylissu, ki se je premetaval na svojem stolu, kakor bi sedel na žerjavici. Zato je odvetniku dejal, da mu je že vse odgovoril s svojo izjavo. Odvetnik Braun pa mu je odločno odgovoril, da ima pravico, skliceva ti se na določbe mirovne pogodbe, ker hoče s tem utemeljiti svoj ugovor, kar mu mora sodišče dopustiti, če je res neodvisno. Tedaj je major Bayliss dejal, da hoče odvetnik Braun spremeniti proces v propagandistično kampanjo.

Odvetnik Braun je odločno odgovoril, da ima obramba vso pravico, braniti svoje varovance, in da ne sme nihče na neodvisnem sodišču tega omejevati. Na ta odločen nastop odvetnika je predsednik odnehal in pustil odvetniku, da je po tem prerekanju končal svoj govor.

Major Bayliss je nato takoj odgovoril, da sodišče odklanja tudi ta ugovor, češ da ima vsaka oblast pravico omejevati svoboščine, če to smatra za potrebno, ker ne sme biti pravica združevanja v opreki z javnim redom. Nato je major Bayliss dejal, da so po tolikšnem razpravljanju najbrže že vsi trudni, in preložil razpravo na 14.30.

Na popoldanski razpravi so najprej prebrali obtožnico. Ta očita Malalanu in Stublju, da sta kršila proglas št. 3 gen. Aleksandra, ker da sta organizirala javno demonstracijo in shod, za katera ni bilo izdano nobeno pisano dovoljenje; nadalje, da sta kršila proglas št. 2 z dne 15.9.1947, ker se nista pokorila ukazu, ki je bil izdan pod oblastjo VU.

Ostalih pet obtožencev pa se mora zagovarjati, ker so nosili brez dovoljenja vojaške uniforme ali del uniform in ker so se udeležili na Općinah nedovoljene javne demonstracije. Vsi obtoženci so odgovorili, da niso krivi.

«Vtisi» majorja Williamsa

Nato je nastopil kot priča major Williams, vršilec dolžnosti policijskega superintendanta na Općinah. Na vprašanja javnega tožilca je pripovedoval o dogodkih na Općinah, kakor jih je pač on videl. Dejal je, da je od 13.30 do 14 ure dal z zvočniki opozarjati ljudstvo na ulici, da javno zborovanje ni dovoljeno. Ob 14 uri pa je dal ukaz, naj ljudi potisnejo na dvorišče kulturnega krožka. Ljudje so se seveda temu upirali, čeprav je policija «milo» postopala. Dejal je tudi, da je ljudstvo začelo metati na policaje kamenje in da sta bila dva policaja ranjena. Na točnejše vprašanje pa je ugotovil, da ni videl, kako so metali kamenje, temveč le kako so ga imeli v rokah. Imel pa je vtis, da je policaja ranilo ljudstvo. Videl je tudi 150 do 200 ljudi v uniformah, skupaj s 1000 ljudi pred krožkom, 500 pa v krožku. Imel je tudi «vtis», da so ti ljudje imeli namen zborovati na prostem in da so pričakovali, da jim bo nekdo govoril. Med poslušalci v sodni dvorani je nekdo potiho dejal: «To je torej priča vtisov».

Odvetnik Kukanja ga je vprašal, kako so po zvočniku govorili, nakar je major odgovoril, da samo italijanski. Ko ga je odvetnik opozoril, da so ljudje pač čakali pred krožkom, da pojdejo na zborovanje, je dejal, da je začel opozarjati ljudi ob 13.45 pa vse do 14.15, čeprav je prej trdil drugače. Da je to tako, je potrdil tudi major Bayliss, zato da pokaže svojo neodvisnost in resnicoljubnost. Da bi podkrepil svojo trditev, je odvetnik Kukanja omenil, da imajo ljudje tudi pred mašo navado malce postajati pred cerkvijo, na kar pa je major odgovoril, da on ni katoličan.

Nato je major opisal, kako so zvečer aretirali partizane, ki da so šli ob 18 uri z sprevodu z Općin proti Trstu. Dejal je, da je bilo pri tem v akciji «samo» 200 policajev. V sprevodu je bilo od 60 do 100 ljudi, med katerimi so bile tudi žene in otroci in mnogo partizanov v uniformah.

Vneti major Mc Nab

Za to priču je nastopil major Mc Nab, ki da je bil «slučajno» na Općinah in se je le iz svoje službene gorečnosti stavil na razpolago majorju Williamsu, ko je «slišal», da so na Općinah demonstracije. Na Općine ja prišel iz Devina. Tudi on je videl v sprevodu od 75 do 100 ljudi. Toda nič otrok in le dve ženski. Pri tem je dal ukaz inšpektorju Mangelliju, da aretira ljudi. Aretirali pa so jih, ker so bili v sprevodu in ker so nosili uniforme. Te uniforme so bile včeraj na sodišču pod neko mizo, zato jih je javni tožilec nosil pred priča, da si jih ogleda.

Ali je sploh bila na Općinah demonstracija?

Nato je pričal še višji inšpektor Mangelli, poveljnik openske cone CP. Ta je pripovedoval, da je že zvečer 3. januarja zvedel, da se pripravlja javno zborovanje in opozoril Stublja in Malalana, da to zborovanje ni dovoljeno. Potrdil je, da so oddajali opozorila po zvočniku samo v italijanščini od 13.30 do 14 ure. Ko je govoril o «kolonii» partizanov, ki da so šli proti Trstu, je dejal, da so demonstrirali.

Odvetnik Kukanja: «Kako so torej demonstrirali?»

Mangelli: «Korakali so in peli». Pri tem je celo major Bayliss pripomnil, da petje še ne pomeni demonstracije niti zločina. Zločin pa bi bil morda, če bi on major zapel, češ da ima zelo grd glas.

Inšpektor Mangelli je povedal, da je ustavil vso skupino in jo odpeljal na policijo, da jo identificira. Pri tem je pridržal pet partizanov, ki so bili v uniformah, kar je seveda v protislovju z izjavo majorja Williamsa, ki je dejal, da je bilo v prevodu mnogo uniformiranih partizanov. Videl je tudi 10 do 15 žena. (Major Nab pa pravi, da dve).

Na koncu je major Bayliss vprašal, kakšen jezik govori ljudstvo na Općinah poleg italijanskega?

Mangelli: «Kolikor jaz vem, samo italijansko».

To se je zdelo malo preveč še majorju Baylissu, ki je dejal: «Nisem od tu, sem Anglež, toda vem, da tudi na Općinah govore slovensko». Proces se nadaljuje danes ob pol desetih.

Francoska vlada se je podvrgla volji severnoameriških trustov

Vladne stranke hočejo na protiustaven način izriniti komuniste z vseh važnih položajev - Kljub reakcionarni gonji so delavci ostali enotni - Bivše partizane zapirajo, fašistične zarotnike pa izpuščajo iz zaporov

PARIZ, 14. — Danes se je sestala francoska zbornica. Predsedoval ji je njen najstarejši član, komunist Marcel Cachin. Ker je bil včeraj izvoljen samo predsednik zbornice, je pričela nato debata glede izvolitve ostalih članov predsedstva.

Degolistična skupina, ki jo podpira kakor navadno «tretja sila», je sprožila ofenzivo proti ustavi in predlagala, naj se Duclosu ne prizna podpredsedniško mesto in komunistu Grozi mesto kvestorja, dočesar imajo komunisti pravico na podlagi ustavnih določb. Degolisti so predlagali, naj bi namesto Duclosa imenovali socialdegolista Lajenne, ki je eden protikomunističnih voditeljev.

Komunistični poslanec Peron je protestiral proti nameri, s katero hočejo ostale stranke skrčiti število zastopstva komunistične stranke, zlasti pa ker hočejo izriniti komunista Duclosa kot prvega podpredsednika zbornice. Končno je Peron ožigosal protikomunistično postopanje parlamenta in očital vladi, da se je podvrgla volji ameriških trustov. Govoril je tudi Cachin in izjavil, da morajo biti v smislu ustave v predsedništvu sorazmerno zastopane vse stranke. Odklonil je tudi zvijačo nasprotnikov, ki so dali na svojo listo tudi komunistične kandidate.

Za tem se je vnel med poslanci spor, češ da Cachin kot starostni predsednik nima pravice govoriti načelno o kandidatni listi, marveč vršiti samo tehnično predsedniške posle. Temu nasprati je Duclos poudaril, da je namen vladnih strank, izriniti komuniste iz vseh važnejših položajev, kar pomeni, da se poslužuje zbornica diktatorskih metod. Med splošnim truščem je bila seja za nekaj časa prekinjena.

Komunisti so predlagali, naj zbornica preuči kandidatno listo za sestavo predsedništva, in zahtevali kot najmočnejša stranka za sebe mesto prvega podpredsednika. Ker je vladna večina ta predlog zavrnila, ni hotel Cachin razglasiti izida volitev in je zapustil predsedniško mesto, tako da je morala zbornica imenovati novega starostnega predsednika. Vladna večina je izvolila predsedništvo, v katerem sta za komuniste Duclos in Madeleine Braun.

Na seji republiškega sveta so vladne stranke predlagale za podpredsednika prezidija komunista Marrane, vendar pričakujejo, da bodo komunisti tudi tu predlagali samostojno listo.

Kljub kampanji, ki jo vodi skupina «Force ouvrière», so ostali francoski delavci zvesti Glavnemu združenju dela. Sindikati industrije za prehrano, državnih podjetij so se izrazili za Glavno združenje. Za enotnost sindikatov so prav tako delavci železnih rudnikov, pristaniški delavci in vsi delavci v ladjedelnicah pristanišč v Bordeauxu, Le Havru, La Rochellu, Dunkerqueu, Rouenu, Cherbourgu, Boulogne, Brstu, Dieppu, Marseillu, Calaisu, Nici, Bayonni in v vseh pristaniščih severne Afrike.

Urad Glavnega združenja je protestiral proti izgonu nekaterih inozemskih delavcev, ki so sodelovali v stavkovnem gibanju. Sindikati zatevajo tudi za tuje delavce enake pravice, kakor jih imajo francoski, zlasti tudi stavkovno pravico.

Sodne oblasti so izpustile iz zaporov generala Gulldona, organizatorja svoječasnega komplota proti republiki. «Humanité» piše glede na to, da notranji minister Moch v istem času, ko strahuje delavce v severnih okrožjih Francije, izvršuje številne hišne preiskave in zapira člane odporniškega gibanja - izpušča iz zaporov fašistične zarotnike.

ODGOVOR NA NAJNOVEJŠO LAŽ

Resnica o dogodkih v Novigradu

Kadar primanjkuje italijanskemu šovinističnemu tisku alarmantnih vesti, s katerimi bi omamljali svoje čitatelje v znanem iredentističnem duhu, se ta poslužuje vseh mogočih sredstev in «vesti». Najnovejša vest te vrste javlja o «gonji proti nesrečnim sorodnikom esulov in članov civilne policije v Istri», ki so se morali zateči v Trst. Do te gonje — pišejo — je prišlo v nedeljo v Novigradu. Glede na te vesti je *Mestni ljudski odbor iz Novigrada* izdal sledeče poročilo:

«Zaradi aretacije in tiranja skupine partizanov pred sodiščem v angloameriški coni, zaradi šovinističnih napadov, ki so jih tržaške neofašistične tolpe izvršile proti demokratičnim ustanovam in proti pristašem demokratičnega gibanja, napadov, ki jim daje postopanje javne uprave in civilne policije potuho, se je zbralo v našem mestecu nekaj sto prebivalcev, da izrazijo svojo ogorčenje proti tem dejanjem ter istočasno svojo solidarnost z borbo tržaških demokratičnih množic. Po zborovanju je bila po mestnih ulicah manifestacija.

Ljudske oblasti so ukrenile vse potrebno, da ni prišlo do incidentov na škodo posameznikov, ki so znani, da so v zvezi z elementi, ki v Trstu terorizirajo demokratično ljudstvo.

Manifestacija ni prekoračila meja upravičenega protesta.»

To je uradno poročilo mestnega ljudskega odbora iz Novigrada. Naš dopisnik iz Novigrada pa nam je poslal dopis, ki še bolje osvetljuje te dogodke in njihove vzroke ter istočasno demantira razne «vesti», ki naj vzbujajo v čitateljih tega tiska tisto «upravičeno ogorčenje», ki jim je potrebno za nadaljnjo kampanjo proti demokratičnim silam in demokraciji sploh.

V četrtek 9. t. m. se je v dvorani kina *«Italia»* v Novigradu, kakor tudi v drugih mestecih in vaseh Istre, zbrala na poziv ZPP množica na zborovanje. Na zborovanju je bilo obrazloženo nezaslišno postopanje anglo-ameriške okupacijske oblasti nasproti partizanom, ki so se zbrali prejšnjo nedeljo na Općinah na svoje predkongresno zborovanje.

Na zborovanju so med ostalim ljudstvom bili tudi nekateri partizani, ki so bili sami navzoči na Općinah in ki v diskusiji niso pozabili omeniti *«izredno vljudnega»* obnašanja CP, ki so bili kot pravi fašisti nad vse srečni, da so lahko, kot v času Mussolinija, pretepali antifašiste.

Nekdo iz množice je tudi obrazložil protidemokratično obnašanje nekaterih sorodnikov esulov.

Sorodniki teh esulov so se namreč izkazali kot tinotapci, črnoborzijanci in izkoriščevalci in pri tem jim je koristilo tudi dejstvo, da živijo v coni B. Na zborovanju je nekdo tudi omenil obnašanje nekaterih takih elementov, ki so se takoj po 10. februarju in po 15. septembru 1947 šopirili kot bodoči gospodarji.

Po zborovanju so skupine meščanov obhodile nekaj ulic mesta ob petju borbenih pesmi in vzklikanju proti nedemokratičnemu postopanju angloameriške okupacijske oblasti ter «najboljši policiji» na svetu.

Med obhodom mesta so skupine manifestantov samoumevno morale iti mimo stanovanj esulov oziroma njihovih sorodnikov in pri tem so manifestanti pozivali te, naj gredo k svojim dragim v Trst. Končno, če je v Trstu tako lepo, če je svoboda, je bil poziv popolnoma upravičen.

Kakor sta zborovanje in manifestacija mirno potekali, tako se je manifestacija mirno tudi končala. Niti eno stanovanje ni bilo napadeno in vse, kar piše o tem fašistični tisk v Trstu, je podla laž.

Naslednjega dne sta se dve ženski, in sicer Balbini in Pocecco, prepričali, da je bolje iti drugam in tam čakati «lepše bodočnosti», priglasile na mestnem ljudskem odboru s prošnjo, da bi se rade preselile v Trst in odpeljale s seboj tudi pohištvo. Na odboru so jima rekli, da jima nihče ne brani oditi, toda kar se tiče pohištva, naj vložijo pismeno prošnjo na Vojaško upravo JA v Kopru, ki gotovo ne bo zabranila tega, kar se doslej tudi ni zgodilo. Prosilkama je bilo še obrazloženo, da je edino VUJA odločilna za izdajanje takih dovoljenj. Sicer pa je tudi v Trstu postopek v tem pogledu isti. Angloameriška okupacijska oblast po svoji uvidevnosti izdaja dovoljenja za prevoz pohištva preko meje.

O teh dogodkih je tržaški humoristični tisk vrste «Voce libera» spletel cel roman.

Čudno, da ni o tem prinesel nobene dokumentarične fotografije, s katero bi dokazoval, da se družine esulov silijo k izseljevanju.

Novi spopadi med Arabci in Židi

JERUZALEM, 14. — Skupne oboroženih Arabcev so danes ponovno napadle židovsko kolonijo Ein Surin med Jeruzalemom in Hebronom. Skupina židovske organizacije «Štern» pa je v arabskem naselju Manchieh med Tel Avivom in Jafo razstrelila dve stanovanjski hiši, od koder so streljali v židovske predele mesta.

Arabci so danes napadli tudi židovsko kolonijo Lahavoth v Galileji. V Haifi so Arabci položili v poštni voz na postaji veliko bombo, ki je pri eksploziji ubila 6 Židov in enega britanskega policaja.

Včeraj se je sestal odbor Varnostnega sveta in nadaljeval preučevanje poročila glede jeruzalemskega statuta.

Žito iz ZSSR Bolgariji

SOFIJA, 14. — Iz Sofije poročajo, da sta bolgarska in sovjetska vlada podpisali dogovor, na podlagi katerega bo Sovjetska zveza dobavila Bolgariji 75.000 ton žita.

Z mska ofenziva kitajske ljudske vojske

SEVERNI SENSI, 14. — Kitajska osvobodilna vojska v Mandžuriji je 5. decembra kljub mrazu začela zimsko ofenzivo proti kuomintangovi vojski, ki jo oskrbujejo Američani. Ta ofenziva je presenetila Čangkajškove čete. Od 15. do 28. decembra je demokratična vojska osvobodila 7 velikih mest v Mandžuriji ter izločila iz boja večje število Čangkajškovih vojakov. Pri bojih zapadno od Mukdena so bila osvobojena druga štiri mesta, glavna železnica za Mandžurijo Pelping-Mukden pa blokirana Mukden je obkoljen.

ZDA ponovno odklonile deblokacijo zlata FLRJ

WASHINGTON, 14. — Vlada ZDA je danes ponovno odklonila deblokacijo jugoslovanskega zlata, ki je položeno v ZDA. Vlada je jugoslovanskemu poslaniku izročila tozadevno noto.

ZDA PLAČUJEJO Nemčiji reparacije

„Rude pravo" o politiki ZDA v Nemčiji - Vojaško upravo bodo v zapadni Nemčiji zamenjali ameriški finančni krogi - Vedno večji odpor proti frankurtskim sklepom

FRANKFURT, 14. — Odpor, ki so ga izzvali frankfurtski sklepi v sami Nemčiji, Poljski, Franciji in drugod, je dovedel angleško zunanje ministrstvo do tega, da naznanja, da je ustanovitev frankfurtske vlade le začasna in da je morata potrditi vladi v Londonu in Washingtonu. Vse to ni javnosti pomirilo.

Iz Berlina poročajo, da zveza krščanskih demokratov v sovjetski, zasedbeni coni sprejela resolucijo, s katero obsoja načrt razkosanja Nemčije. Spomenica navaja, da vidi v teh sklepih nevaren korak v smeri ustanovitve posebne zapadne nemške države.

Podobno resolucijo je izglasovala Zveza nemških svobodnih sindikatov.

Varšavski list «Zycie Warszawy» komentira frankfurtsko konferenco tako, da Anglosaksi kljub pritisku, ki so ga izvajali na Francijo, niso uspeli, da bi pretvorili bizonijo v trizonijo. List pripominja, da bo morala Francija ravno zaradi svoje zainteresiranosti na Marshallovem načrtu zgubiti lastno zasedbeno cono v Nemčiji.

S tem v zvezi omenja končno list, da so ZDA in Anglija uvozile v Nemčijo živeža in industrijskih izdelkov za eno milijardo in 360 milijonov dolarjev od avgusta 1945 do novembra 1947. Ta znesek je trikrat večji od vseh dohav Unrre poljski državi, čeprav znaša prebivalstvo bizonije samo polovico poljskega prebivalstva.

Značilno je tudi mnenje češkega tiska. Andre Simone piše v «Rude pravo», da pomeni Marshallov načrt v resnici to, da plačujejo ZDA Nemčiji reparacije. List ugotavlja, da medtem ko je zapadna Nemčija plačala zaveznikom na račun reparacij 33 milijonov dolarjev, znašajo investicije ZDA samo v nemških rudnikih že 49 milijonov dolarjev. Nadalje navaja, da je prejela zapadna Nemčija od ZDA 7.5 milijonov ton žita v primeri s 750 tisoč tonami, ki jih je prejela Francija.

Prav tako je dobila Nemčija 3 krat več jekla kakor Francija, 7 tisoč tovornih avtomobilov, Francija pa samo 2200; meščob pa prejema Nemčija več kakor katera koli druga evropska država.

50-letnica padriškega „Slovana"

Prosvetno društvo v Padričah «Slovan» praznuje letos 11. julija 50-letnico svojega obstoja.

Se je živa vrsta častitljivih starčkov, ki so društvo ustanovili, in bodo celo sami nastopili z pevsko točko. To bodo pevci in pevke od 70 do 80 leta in še čez.

Padriče so bile od nekdaj naša narodno zavedna trdnjava, ki je vedno stremila po kulturnem in gospodarskem napredku in take so tudi danes. Od 209 padriških prebivalcev šteje prosvetno društvo 108 zavednih članov, medtem ko šteje pevski zbor 55 pevcev in pevk.

11. julija bo «Slovan» počastil spomin vseh pokojnih članov s mašo, ki jo bo daroval župnik Bidovec in pri kateri bo pel moški pevski zbor.

Vsa naša prosvetna društva prosimo, naj upoštevajo omenjeni datum in naj ne prirejajo tega dne drugih prireditev, kajti ta dan mora v Padriče, kar leze in gre.

Se en lep jubilej bomo praznovali letos in to 70-letnico Prosvetnega društva «Vodnik» v Dolini. Ustanovitev Prosvetnega društva «Vodnik» leta 1878 je bila združena z mogočnim taborom, ki se ga je tačas udeležilo nad 20.000 zavednih Slovencev, vendar o tem bomo kasneje obširneje poročali.

Boljunec je izgubil najstarejšega pevca

V ponedeljek 12. t. m. smo v Boljuncu pokopali 82-letnega Jožeta Kozino. Pokojni je bil najstarejši član povskega zbora, kjer je sodeloval 57 let. Čeprav je fašizem prepovedal slovensko besedo in petje, je pokojni tovariš vztrajal pri zboru, ki ga je takrat vodil tov. Jože Bolčič. Omeniti je treba, da je bil pokojni Jože tudi ustanovni član Hranilnice in posojilnice v Boljuncu, ki je bila ustanovljena leta 1907 ter posluje še danes.

Ob odprtem grobu je g. župnik izrekel nekaj besed v slovo, medtem ko je tov. Alberti Jože kot najstarejši član pevskega zbora orisal delovanje starega pevca pri prejšnjem in sedanjem pevskem zboru. Pevski zbor pod vodstvom tov. Draga Žerjala pa mu je zkazal poslednjo čast ter mu zapel nekaj žalostink.

Gostovanje v Cerovljah

V nedeljo 11. t. m. je gostovala v Cerovljah študentovska igralska družina, pionirska igralska družina in duet komornega zbora iz Trsta. Z mitingom, ki so ga priredili, je bilo ljudstvo zadovoljno. Mnogoštevilen obisk prebivalcev iz Cerovelj in okoliških vasi je pokazal, kako naše ljudstvo hrepeni po lepi slovenski besedi in blagoglasni slovenski pesmi. Zato želimo, da bi bila slična gostovanja pogostejša tudi v drugih okoliških vaseh.

Podaljšanje rokov dospelosti zaradi stavke v bankah

TRST 14. januarja (AIS) — Načelnik oddelka za finance zavezniške vojaške uprave objavlja, da so spodaj navedene banke ostale zaprte zaradi stavke od 13 ure 31. decembra 1947 do 13. januarja 1948.

V smislu in po učinkih Splošnega ukaza št. 38 se smatra, da so bile banke zaprte po izjemnih dogodkih. Zato se smatrajo zakoniti in dogovorjeni roki za podaljšane do dne 13. januarja, t. j. do drugega ne prazničnega dne po dnevu, ko so banke začele poslovati.

To poročilo bo potrjeno po posebnem upravnem ukazu oddelka za finance.

Cassa di Risparmio di Trieste, Cassa di Risparmio dell'Istria, Banca Commerciale Italiana, Credito Italiano, Banco di Roma, Banco di Napoli, Banco di Sicilia, Banca Nazionale del Lavoro, Banca d'America e d'Italia.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Nujna je rešitev delovnih in mezdnih pogojev gospodinjskih pomočnic

Kategorija gospodinjskih pomočnic je ena izmed onih, ki še do danes nima urejenih delovnih in mezdnih pogojev, kljub temu da gre število gospodinjskih pomočnic v Trstu na tisoče. In vendar, če kdo čuti izkoriščanje od strani delodajalcev, so to gospodinjske pomočnice.

Gospodinjske pomočnice skorajda niso organizirane v strokovnih sindikalnih ali drugih kulturnih in političnih organizacijah, ki bi edine mogle ščititi njihove najosnovnejše pravice. Zaradi različnosti delovnih pogojev tudi ni mogoče predvideti vseh določb, ki bi obsegale vse posamezne primere. Nekatere so pri delodajalcu ves dan zaposlene ter imajo pri njem hrano in stanovanje, druge zopet delajo le par ur dnevno ter dobijo za plačilo hrano in nekaj v denarju itd. Že posebnost delovnega razmerja, ki izhaja iz tega, ker živi z gospodarjem v istem gospodinjstvu, ji onemogoča, da bi vodila dosledno in odprto borbo proti svojemu delodajalcu. Velikokrat pa sta tudi nepoučenost in stanovska nezavednost gospodinjskih pomočnic krivi, da si v okviru dosedanjih obstoječih zakonskih predpisov ne skušajo ustvariti ustalitve svojega položaja.

Bivši fašistični zakon o delu, ki je še vedno veljavi na Tržaškem ozemlju, sicer govori o nekaterih splošnih določbah glede delovnih pogojev gospodinjskih pomočnic, ne določa pa niti minimalne mezde in ostalih dajatev v naravi kot na pr. hrane, prenočišče itd. niti ne določa maksimalne mezde in delovnega urnika ter določb glede zaposlitve mladoletnih. Tako so torej delovni pogoji gospodinjskih pomočnic različni od službe do službe ter gredo plače od minimuma par sto lir do maksimalne plače 4 do 5.000 lir mesečno, kar pa je velika redkost. Prav tako je hrana različna od primera do primera ter velikokrat odvisna od volje delodajalca. Zlasti pri imovitejših gospodarjih se včasih dogaja, da je hrana gospodinjskih pomočnic različna od hrane, ki jo uživajo gospodarji. Delovni urnik traja po večini od 5 zjutraj do 11 zvečer, ne da bi se mogla malo odpočiti. Kljub temu da sta nedeljski počitek in letni dopust predvidena v delovnem zakoniku, ga po navadi gospodinjska pomočnica ni niti deležna. Poleg materialnega izkoriščanja pa je izpostavljena še drugim izkoriščanjem. Posledica vseh teh neurejenih razmer in zlasti najslabših delovnih pogojev je, da se prav iz gospodinjskih pomočnic v veliki meri rekrutirajo naša dekleta v prostitucijo.

VOJAŠKA UPRAVA NI IZVRŠILA SVOJE DOLŽNOSTI

Vojaška okupacijska oblast je izdala 11. decembra 1947 v štev. 9 Uradnega lista splošno uredbo glede gospodinjskih pomočnic, v kateri sicer ni določila nobenih splošnih predpisov, pač pa predvideva razsodišče za delovne spore med pomočnicami in delodajalci. Razsodba tega razsodišča nima le učinka med obema strankama, ki sta ta spor izzvale, marveč jo je po določbah tega ukaza smatrati za splošno obvezno razsodbo, ki veže vse delodajalce oziroma delojemalke, ki služijo oz. delajo pod enakimi ali vsaj podobnimi pogoji.

Tako se na pr. gospodinjska pomočnica, ki ni zavarovana za primer bolezni, a zboli v službi, in ji delodajalec za čas bolezni ni nudil bolniške oskrbe, niti ji ni priznal za tisto dobo plače, lahko pritoži na to razsodišče (Colleggio Arbitrale). Razsodba tega razsodišča je obvezna ne samo zanjo in njenega delodajalca, marveč za vse ostale pod približno enakimi pogoji.

Zato je v interesu gospodinjskih pomočnic, da se zatekajo v primerih izkoriščanja na to razsodišče, ki bo na ta način s posameznimi razsodbami določilo obče veljavne delovne pogoje za to kategorijo. Vendar pa bi bilo treba teh razsodb na stotine, da bi zajele vse potrebne določbe in tako zagotovile vsem gospodinjskim pomočnicam boljšo eksistenco.

S tem seveda vojaška okupacijska oblast ni do kraja napravila svoje dolžnosti; uzakoniti bi morala predvsem nekatere osnovne pogoje, in sicer minimalne plače, maksimalni delovni urnik, nedeljski in letni počitek, zavarovanje za starost, bolezen, onemoglost in nezgode ter zagotoviti mladoletnim posebno zaščito. Poleg tega bi morala zakonodaja tudi upoštevati pri pravilnem uračunavanju še prehrano in prenočišče ter druge dajatve v naravi.

Enotni sindikati so predložili osnutek take uredbe vojaški upravi, kjer so predvidene osnovne zahteve, ki bi se morale upoštevati, toda vojaška oblast ni izdala nobene zadevne odredbe.

Zato je nujno, da se gospodinjske pomočnice povežejo v svojo strokovno ter v žensko organizacijo, da se bodo tako na eni strani borile za zboljšanje delovnih pogojev, na drugi strani pa bodo s splošno in politično izobrazbo prišle do samozavesti in višje kulturne in politične ravni.

RAZPRAVA PROTI BESEDNJAKU

Omejeni pojmi državnega tožilca

Ljudskemu sodišču je zanikal pravico soditi fašiste in kolaboracioniste

Včeraj dopoldne je na sodni razpravi proti Besednjaku državni tožilec dr. Stabile Battiggi dokončal svoj govor, ki ga je prekinil v torek zvečer.

V drugem delu svojega govora je tožilec še vedno poudarjal, da dejanja, ki so jih zagrešili miličniki, niso bila tako velika, da bi opravičevala njihovo smrtno obsodbo. Izpodbijal je pristojnost sodišča v Velikem Repnu, ki je te obsodilo na smrt V ta namen je tudi dr. Battiggi privlekel na dan neko majsko število časopisa «Il nostro avvenire», v katerem je objavljena odredba o ustanovitvi ljudskega sodišča, ki naj bi imelo nalogo soditi fašiste in kolaboracioniste. Vendar je tožilec tudi temu sodišču zanikal pravico, da bi tedaj sodilo.

Istočasno je prebral tudi članek, ki ga je prebral odvetnik Morgera na Cecchelinovi razpravi, ki govori o mučenjih, ki so se izvršila po zaporih, ne da bi zato vedele oblasti.

Vse kaže, da je to vprašanje postalo nekam moderno, kajti čeprav ni v obtožnici ničesar glede muk, ki naj bi jih pretrpeli omenjeni miličniki, se je tožilec tudi tu nekoliko spustil na teren in spregovoril nekaj besed. Da bi pobijal utemeljene predloge obrambe, ki je predlagala, naj bi obtožence sodilo le vojaško sodišče, je državni tožilec še omenil, da so bili tedaj obtoženci še vedno italijanski državljani, čeprav so bili člani JA. Ker so sedaj postali državljani Tržaškega ozemlja, morajo odgovarjati pred bivšim italijanskim sodiščem oziroma sedanjim Tržaškega ozemlja. Medtem ko je za prvo dejanje za usmrtitev treh miličnikov predlagal sodišču, naj spozna obtožence za krive, je za drugo dejanje glede izginotja Di Pumpa, Blažine in Pattija predlagal, naj jih sodišče oprosti zaradi pomanjkanja dokazov. Kazni pa sledeče: Besednjak dosmrtno ječo, Boris Vidali 28 let ječe, Vidali Peter, Sosič Erminij in Purič Vladimir po 20 let ječe, Skabar 16 let ječe. Za Tavčarja in Mrzeka pa je predlagal oprostitev zaradi pomanjkanja dokazov.

Po zahtevah take sodbe, ki naj bi jo izreklo tukajšnje porotno sodišče nad obtoženci, ki so tedaj kot člani narodne zaščite oziroma JA izvrševali svojo dolžnost, je branilec odvetnik Falconer, ki brani odsotnega Žarka Besednjaka, za prvo dejanje in Borisa Vidalija začel govoriti v prid obeh obtožencev. V svojem govoru je poudaril, da so za dejanje, ki sta jih izvrševala oba obtoženca, vedele jugoslovanske oblasti, od katerih sta ta dva bila odvisna. Izključil je trditev državnega tožilca, da bi bili miličniki ubiti vsled osebnega maščevanja.

Po govoru odvetnika, ki je končal okrog 14, je sodišče preložilo razpravo na danes popoldne.

Za 120 milijonov novih davkov

Kratka občinska seja - Telefon na avtobusni postaji so podražili - Kako je s sanatorijem za jetične - Ali bomo dobili nov ljudski park?

Sinoči so bili občinski svetniki s svojo sejo še krajši kakor po navadi in so jo zaključili v dobri pol uri. Morda pa je bilo temu krivo tudi to, da je javni seji sledila tudi tajna, ki se je udeležil predsednik občine Miani.

Po potrditvi zapisnika zadnje seje in nekaterih drugih manj važnih formalnosti, so vzeli v pretres povišanje trošarinske užitnine za 25%. Poročevalec finančne komisije je obrazložil, da je znašal lani dohodek na trošarinah okrog 400 milijonov in da bodo z novim poviškom zvišali ta dohodek za 100 ali 120 milijonov. Kot pretveza za to povišanje je služil izgovor o zvišanji stroškov zaradi povišanja plač uslužbencem. Poleg tega pa je še eden od svetnikov izjavil, da nameravajo uvesti trošarino še na nekatere predmete, ki so bili doslej prosti.

Pri raznem so svetniki razpravljali o predlogu uprave Acegata glede zvišanja telefonskih pristojbin na avtobusni postaji in o zvišanju tarife za shrambo prtljage isto tam. Potrdili so zvišanje pristojbine za telefoniranje od 8 na 12 lir, dočim je bil odbit predlog za 20 kratno povišanje tarife za shrambo prtljage v primerjavi z letom 1939. Svetniki so namreč ugotovili, da je ta tarifa v Benetkah za polovico manjša in zato so predlog vrnili v «nadaljno proučevanje».

Nato je bilo govora o prispevku za načrte sanatorija za jetične in dr. Nardin je predlagal, naj bi se že vendar poskrbelo, da bi postala vila Necker vsemu ljudstvu odprt občinski park. Obe zadnji točki sta bili «rešeni» z medlimi obljubami in s tem je bila seja pri kraju.

Koncertni večer v krožku „Simon Jenko"

Prireditev, kakršna je bila torkova, bi bilo želeti še več. Občinstvo, ki je v celoti zasedlo dvorano «Kraljiča», je z veliko zbranostjo sledilo izvajanjem solistov, ki so vsi pokazali resnično umetniško višino. V dveh in pol leta po končani vojni so tudi tržaški Slovenci v znatni meri preboleli veliki kulturni zastoj, ki ga je bil povzročil raznarodovalni fašistični režim.

Kot prvi je nastopil baritonist Dušan Pertot, ki je s svojim obsežnim, prijetno zvenečim glasom zapel dve učinkoviti Loewejevi pesmi, nato še Lajovčevega «Mesec v izbi», Matzovega «O Celino» in znano kavatino iz «Seviljskega brivca».

Za tržaško občinstvo je bil saksofonist Srečko Dražil, naš ljubi gost iz Ljubljane, dokajšnja novost. Iz svojega instrumenta, ki ga po krivici pozna naše občinstvo zgolj iz «jazza», je izvabil izredno tople tone ter je prav tako očaral s svojo dovršeno tehniko. Zaigral je Beethownov menuet in še nekaj drugih kompozicij. Zelo je ogrel Drdlov «spomin» in pa Montijev «Čardaš».

Z veseljem smo poslušali tri arije iz znanih oper, ki jih je zapela naša stara znanka s koncertnih prireditev Slavica Batistuta. Od zadnjih nastopov je njen sopran še pridobil na moči in toplini. Vse tri arije (Puccini: «Madame Butterfly», Dvorak: «Rusalka» in Puccini: «Bohème») so bile pevsko in tehnično na višini ter so ogrele poslušalce.

V zaključnem delu je zopet nastopil saksofonist Srečko Dražil ter je ponovno pritegnil občutljivo pozornost občinstva na svojo redko umetnost. Pri klavirju sta virtuozno spremljala soliste Gojmir Demšar in Marij Sancin. Ves večer je izvenel kot resna umetniška prireditev v vsesplošno zadovoljstvo.

Vl. B.

Stavka bančnih uslužbencev je prenehala

Bančni zavodi, ki so bili 13 dni zaprti, so včeraj začeli z delom. Stavka bančnih nameščencev je imela popoln uspeh, Banke so morale odstopiti od svoje zahteve za delitev delovnega časa. O tem bodo razpravljali pozneje, ko bodo sestavljali novo delovno pogodbo. Kar se tiče plač pa so banke v celoti zadostile zahtevam uslužbencev. Naval občinstva na banke je bil tako velik, da je v nekaterih italijanskih mestih prišlo do spopadov s policijo. Davčni uslužbenci, ki so se iz solidarnosti pridružili stavki, so tudi na delu.

Upravni ukaz št. 45

TRST, 14. januarja — Dr. Guido BAISERO je začasno imenovan za upravitelja notarskega arhiva v Trstu s plačo in prejemki nameščenca VI. stopnje, z veljavnostjo od 12. januarja.

KOLEDAR

Četrtek 15. januarja
Pavel, Paša
Sonce vzhaja ob 7.43, zahaja ob 16.45. Dolžina dneva 9.02. Luna vzhaja ob 10.12, zahaja ob 20.48
Jutri 16. januarja
Marcel, Bolko

Spominski dnevi

1703 je izšla prve številka prvega ruskega časopisa, ki ga je ustanovil Peter I.

1945 je minerska skupina inženirskega bataljona IX. korpusa minirala pri Ločniku železniško progo Gorica-Videm.

PRESKRBA

Dvig nakazil. Danes morajo vsi razdeljevalci živil IV in XIII skupine dvigniti pri občinskem prehranjevalnem uradu nakazila za koruzni zdrob, medtem ko morajo pripadniki VIII in XIII skupine dvigniti tudi nakazila za pecivo.

Razdeljevanje peciva. Danes 15. t. m. bodo začeli v mestu in podeželju deliti po 500 gr peciva za skupino od 0 do 4 let ter po 250 gr peciva za skupino od 4 do 9 let na odrezke «30» živilske nakaznice. Konec razdeljevanja 31. t. m. Cena: v mestu 254, za podeželje 256 lir.

Naročila mleka za mesec februar. Od 15 do 20 t. m. bodo vse mlekarne sprejemale naročila mleka (za vse skupine) za mesec februar na odrezke «V» živilske nakaznice november 47 — februar 48.

Koneo delitve. Danes 15 t. m. se končajo sledeče delitve: *belih testenin* za delavce v službi pri zaveznikih vojaških edinicah (za težka in najtežja dela); *riža* za vse mestne in podeželske skupine ter *polenovke* za brezposelne, upokojence in reveže ter za potrošnike z nakaznicami AVISS.

ENOTNI SINDIKATI

Sindikat kemične stroke vabi člane upravnega odbora, da se udeleže sestanka, ki bo v četrtek 15. t. m. ob 20 uri.

Prevozniška stroka. V petek 16. t. m. ob 19 uri seja upravnega odbora.

Glavna skupščina pekov. V četrtek 15. t. m. ob 17 uri bo v dvorani v ul. Conti 11 glavna skupščina pekovskih nameščencev. Zaradi izredno važnih problemov vabimo vse nameščence, da se je gotovo udeleže.

Tiskovni urad. Vabimo vse tiskovne zaupnike spodaj navedenih tovarniških odborov, da se udeleže seje, ki bo v četrtek 15. t. m. ob 17.30 v ulici Imbriani 5: Aquila, Beltrame, Sv. Marko, Salto, Strojna tovarna, ladjedelnice Sv. Roka, Dreher, Fomt, Gaslini, Ilva, Tržaška industrija znanstvenih proizvodov, Stock, Genel, Fabiani, Acegat, Julijske ladjedelnice, Telve, Rafinerija Sv. Sobote, Tržaški arzenal, Flent, OMMSA, Konopljarna, Tovarna testenin Lorenzetti, Tergeste Gazzose, Tovarna testenin Mulich, Delavske zadruge, Kozmann, kakor tudi vse tiskovne zaupnike upravnih odborov kemikov, kovinarjev, stavbincev, prevoznikov, tiskarjev, občinskih nameščencev in kmetov.

Zveza ES oblačilne in tekstilne stroke Tržaškega ozemlja vabi vse člana upravnega odbora, da se udeleže seje, ki bo 15. t. m. ob 19.30 v ulici Imbriani 5.

PROSVETNA DRUŠTVA

ZDTV poziva vsa prosvetna društva, da prijavijo svoje šahiste za turnir, ki se bo v kratkem začel. Za morebitna pojasnila se obrnite na šahovski odsek ZDTV, ul. Machiavelli 13-II.

KONCERTI

Skedenjski pevski zbor *pod vodstvom tov. prof. Milana Pertota priredi v nedeljo 18. t. m. ob 16 v dvorani Doma kulture v Skednju koncert. Na sporedu so partizanske, umetne in narodne pesmi.*

Brezposelnim vojnim sirotam

Vojne sirote iz narodno-osvobodilne borbe v starosti od 15 do 18 let, ki so brezposelne, naj se javijo na sedežu zveze invalidov in sorodnikov padlih v ul. Zonta 2-I.; zglasijo se lahko tudi oni, ki niso člani zveze.

URADNE OBJAVE

Podaljšanje najemnih pogodb. Z naredbo št. 66 z dne 22 dec. 1947 je bila spremenjena splošna naredba št. 144 z dne 29. avgusta 1947, na kar se opozarjajo interesenti. Sprememba se glasi: «Vse najemne in podnajemne pogodbe glede mestnih nepremičnin, ki so bile v veljavi dne 28. februarja 1947, se podaljšajo do prve sledeče zapadlosti dne 30. junija t. l., roka, ki je določen po zakonu ali po običaju, če se stranke po tihem pristanku obnovile pogodbo. Ta pravica pristoja najemniku in podnajemniku kakor tudi kupcu nepremičnine kljub morebitnemu koli nasprotnemu dogovoru. In ravno tako tudi, če bi stranke dogovorile, da se razveljavi pogodba v primeru prodaje».

Valutni predpisi za potovanje v Italijo. Italijanski uradni list objavlja uredbo ministrskega sveta z dne 11. novembra 1947, s katero se odreja, da potniki lahko vzamejo s seboj pri prehodu čez mejo v ravno tako pri odhodu največ 10.000 lir papirnatega denarja, in sicer bankovce italijanskih emisijskih zavodov, italijanske državne banke in okupacijske lire (A. M. - lire) v bankovcih ne čez 1000 lir. Ta uredba je stopila v veljavo dne 12. januarja 1948.

Zvišanje trošarinskega davka. Občina sporoča, da se je trošarinski davek zvišal za 25% na vse trošne predmete brez izjeme.

Ukaz stopi takoj v veljavo.

Po členu 21 T. U. krajevne finance in po členu 163 v navodilih za plačilo trošarine velja povišek za vse potrošne predmete, četudi so še v skladiščih in v prodajalnah.

Zaradi tega morajo vsi lastniki potrošnih predmetov javiti kolikšno vrednost v ul. Mazzini 6/II nadstropju najkasneje do 18 19. t. m.

Prijava mora biti v dveh izvodih in mora biti vložena, četudi so uradniki trošarinskega urada v tem času že pregledali blago.

Kdor bo podal nepravilno in popolno prijavo, bo kaznovan po zakonu.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 15. januarja ob 20:
Cankar: *«Kralj na Betajnovi».* Gostovanje pri Sv. Ivanu (Škamperle).

Petek 16. januarja ob 20:
Cankar: *«Kralj na Betajnovi».* Gostovanje v Kinu ob morju. Prodaja vstopnic 16. t. m. od 10 do 12, od 16 do 18 ter eno uro pred pričetkom predstave. Za to predstavo veljajo tudi vstopnice kupljene za predstavo dne 8. t. m., ki je bila odpovedana.

Nedelja 18. januarja ob 15:
O' Neill: *«Ana Christie».* Premiera. Gostovanje pri Sv. Ivanu (Škamperle).

DAROVI IN PRISPEVKI

Za Dijaško matico daruje pl. orkester Prosvetnega društva «Vodnik» iz Doline daruje 500 lir.

Za ambulanco v Lonjerju-Konari darujejo: trgovec Nadlišek 1300, pevci in pevke katinarske nije 3000 lir; v spomin obletnice smrti žene daruje Sudič Franc 1000 lir.

Za sirote padlih partizanov darujejo namesto cvetja na grob Franca Kralja Dominika znanci in prijatelji iz Sv. Križa 950 lir.

Odg. urednik DUSAN HRESCAK
Tisk Stabilimento Tip. Trieste

Zahvala

Vsem, ki so se udeležili pogrebu drage pokojnice

Terezije Ribarič-Pescatori

se iskreno zahvaljujemo. Posebna zahvala bratrancu Borisu, sestri Albini, družini Frera in ZAM.

Trst 14. 1. 1948.

ŽALUJOČA DRUŽINA

FIZKULTURA

Mitič in Palada v Milanu

V dneh 16., 17. in 18. t. m. bodo jugoslovanski teniški igralci kot ekipa Zagreba nastopili proti Milanu

Kakor poročajo, sta teniška igralca Mitič in Palada prispela v Milan ter se nastanila v Touring Hotelu.

V petek, soboto in nedeljo bosta slavna igralca nastopila proti ekipi Milana, ki jo sestavljata znana italijanska igralca Cuccelli in Del Bello. Srečanje bo na pokritem teniškem igrišču v Milanu. Za to tekmo med Zagrebom in Milanom vlada ogromno zanimanje, saj je to prvič po vojni, da se srečajo na teniškem polju jugoslovanski in italijanski prvaki te panoge.

Veliko zanimanje za nedeljski tek čez drn in strn na Montebellu

Kakor smo že javili v nedeljski številki je ZDTV organizirala za nedeljo 18. t. m. zopet «tek čez drn in strn», ki bo na Montebellu. Bembi in ostali vneti lahkoatleti gotovo ne bodo manjkali, vendar se namerava več novih moči preizkusiti v borbenosti in zagrizenosti s starimi tekmovalci.

Tudi ženske se pripravljajo in gotovo bo največja borba med Vrtovčevo in Ribaričevo.

Tek se bo začel ob 10 ter bo razdeljen na tekmovanje moških na 4000 m progi ter na tekmovanje žensk na 800 m progi. Zbirališče atletov je določeno za 9.30 pred konjskim dirkališčem na Montebellu. Lepe nagrade pričakujejo znagovalčevih rok in tudi najboljša društva bodo za svojo delavnost in priznanje sprejela krasne plakete.

Vpisovanje z vpisnino 20 lir za atleta sprejema tajništvo ZDTV, ul. Machiavelli 13, II. vsak dan od 17 do 19 ure ter se zaključi neprekleno ob 19 uri 16. t. m.

Atleti! Zopet imate priliko, da pokažete vašo vztrajnost.

V nedeljo začetek brzega turnirja v odbojki

ZDTV poziva vse ekipe odbojke, da se čimpreje prijavijo, kajti v nedeljo se bo začel brzi turnir v odbojki, ki bo razdeljen na dva kola. V prvem kolu bodo sodelovale ekipe tiskarjev, Sv. Marka, Delavske športne zveze ES, Tovarne strojev ter Col ILVE; v drugem kolu pa bodo sodelovale ostale ekipe iz zadnjega tekmovanja in morebitne novo vpisane. Tekme bo 18. in 25. t. m. na igrišču K. K. Tomažiča.

Vpisnino 100 lir za ekipo sprejema tajništvo ZDTV do petka 16. t. m. ker bodo istega dne izžrebali spored srečanj.

Najboljše ekipe obeh kol bodo sprejele krasna darila. Pohitite s prijavami, da poživimo tudi to panogo športa, ki je bila pri nas tako malo znana.

Stroge kazni za pretepače na športnih igriščih

Vratarju Dreherja Barazzuttiju je disciplinski odbor ZDTV izrekel izredno ostro kazen za napad na sodnika: v letošnjem letu ne bo smel omenjeni igralec nič več igrati za prvenstvo Tržaškega ozemlja. Tako je bil kaznovan igralec Tovarne strojev Divo s prepovedjo igranja štirih nedelj. S prepovedjo igranja dveh nedelj so bili kaznovani Fato Nikola (Dreher), Toscani Ivan (Tovarna strojev) ter Braini Bruno (Skedenj). Z enodnevno prepovedjo igranja pa sta kaznovana Brombara Fabio ter Rusconi Italo (oba Skedenj).

Dovolj je bilo teh pretepov na naših igriščih. ZDTV je s temi kaznimi pokazala, da ne bo dovolila nešportnih dejanj s strani razboritih igralcev, ki se ne zavedajo, da s takimi postopki škodujejo sebi in celi enajstorici ter obenem odbijajo s športnih igrišč gledalce, ki prihajajo na nogometne tekme in so tako nepričakovano prisiljeni prisostovati boksarskemu srečanju.

Obvestila

Odsek za drsanje in hokey vabi spodaj navedene člane odbora, da se udeleže seje, ki bo v petek 16. t. m. ob 19 uri na sedežu v ul. Machiavelli 13, II: Milani, Fantana, Chersicla, Morsetti, Vecchiet, Micoli, Fumani, Gigante in Angelini.

Šahovski odsek K. K. Kraljič sporoča, da sprejemajo vpisovanja za novo ustanovljeni šahovski odsek vsak dan od 8 do 12 ter od 15 do 19 ure.

Na razpravi proti Cecchelinu

objokujejo fašizem in propadli italijanski imperij

Res prava komedija zmešnjav je postala včerajšnja razprava proti Cecchelinu in ostalim. Odvetnik Poillucci, ki brani Cecchelina, je v patetični pozi, ki je bila že bolj teatralna, omenil, da so do sedaj dobil že 124 anonimnih pisem, v katerih mu neznani svetujejo, naj kot Italijan ne brani Cecchelina in naj ne gleda samo, da bi služil denarce. Z rokami na srcu je odvetnik povedal, da toga italijanskega odvetnika ne bo nikdar onečaščena z izdajalskim pečatom. Po še nekaterih takih običajnih oguljenih frazah se je gospod Poillucci začel klanjati spominu vseh onih, čigar kosti leže po kraških jamah. Govoril je o onih temnih štiridesetih dneh, ki naj bi jih Trst preživel. Po odvetnikovem čvekanju so vsi končali svoje življenje v kraških jamah samo zaradi tega, ker so bili Italijani. Vsi so «narodni heroji».

Po vseh teh izrazih zmešanih pojmov je odvetnik še debelejšo ustrelil. Nadaljeval je, da bi skoroda zagovarjal fašizem, kajti če bi se ta zadovoljil z osvojitvijo imperija in ne bi začel vojne, bi sedaj verjetno bil živ nesrečni D'Artena. Res imenitne misli, ki odkrivajo vse gnilo okolje, v katerem se vrši proces. Komedijant Cecchelin pa je kar vzhičen poslušal te blodnje svojega zagovornika.

Po teh svojih odkritjih je zagovornik začel obravnavati vso komedijantovo zadevo. Dokazal je, da je prav D'Artena, ki je bil v procesu proti komedijantu v Milanu samo priča, obtožil Cecchelna, da je omadeževal ime pokojnega dučeja. Prav zaradi tega je obtoženec ovadil D'Arteno maja meseca 1945. Ovadba je bila taka kot jih je pozneje posebni, od VU ustanovljeni urad, sprejemal glede dejanj, ki so jih napravili fašistični banditi. Zato ni govora, da bi to bil nekak plagio, kot hočejo to dokazati obramba in tožilec. Sicer pa so bile proti fašističnemu banditu Pellizzolli prav tako ovadbe, pa ni nihče obtoževal —plagia one, ki so ga ovadili. Sicer pa je odvetnik nadaljeval, da ovadba ni bila izmišljena, kajti v njej je bilo napisano samo to, o čemer je obtoževal D'Artena Cecchelina na milanski razpravi.

Popoldne je odvetnik še vedno nadaljeval s svojim zagovorom. Zastavil je vprašanje, ali je sploh bil D'Artena obsojen samo zaradi Cecchelinove ovadbe. Omenil je priče, ki so na sodišču povedale, da so tedaj Cecchelinovo ovadbo raztrgali, ker je bilo že itak dovolj drugih ovadb proti D'Arteni. Proti koncu svojega govora, je odvetnik začel razpravljati o 45.000 lirah, ki jih je zahteval obtoženec od Grenija. Zagovornik je dokazoval, da je bila zahteva obtoženca, naj mu povrnejo ta denar kot odškodnino za izgubljeno tožbo v Milanu, čisto pravično zahtevana. Na koncu svojega govora je zagovornik omenil, naj sodišče upošteva, da je govoril proti Cecchelinu tudi taka priča (Pellizzola), ki je za časa fašizma, ko so še veljali rasistični zakoni, prepel nekega Žida, ki je prišel v kavarno, kamor je bilo prepovedano prihajati psom in Židom.

Zadnja zagovornika te burke sta bila odvetnika Moro in Borgna. Kot običajno sta se tudi ta dva spomnika nesrečnih kosti fašističnih banditov, ki so plačali svoje življenje v kraškem breznu. Zadnji je še omenil, da se čuti Italijana, ki le uradno brani obtoženca.

Razprava se nadaljuje danes popoldne.

S plinom se je skoraj zadušila

Včeraj dopoldne je 55-letna vratarica Lucija Miani ponevedoma pustila odprt plin v kuhinji na svojem stanovanju v ul. Canova 13. Kmalu je plin napolnil ves prostor in tudi sosedje so začutili, da nekaj v Mianinem stanovanju ni v redu. Ko so odprli vrata, so našli vratarico v njenem stanovanju nezavestno. Takoj so poklicali rešilni voz, ki jo je prepeljal v glavno bolnico. Žena je precej slaba in ne more niti govoriti, vendar upajo, da jo bodo še ohranili pri življenju.

Ukraden kamionček so našli

Policija je napravila včeraj okrog poldne preiskavo pri 25-letnemu Guštinu Karlu iz Cola, kjer so našli kamionček 1100, ki je bil pred dobrimi 14 dnevi ukraden tvrdki Jožef in Ivan Turin iz ul. Maiolica. Aretirali so tudi tatu v osebi Crismancich Benedikta, dočim so kamionček vrnili lastniku, ki je napravil že križ čez njega.

Vpričo so ga okradli

Kalik Izraele je tudi eden od tistih, ki so prišli po vojni v Trst, da bi tukaj poskusili svojo srečo. V ul. Torrebianca si je na vogalu napol podrte hiše uredil trgovino z modnim blagom in se skupaj z ženo lotil poslov.

Ni zelo obiskovan od kupovalk in kupovalcev tisti konec mesta in zato sta bila zakonca Kalik vesela vsakega obiska. Tako sta z veseljem sprejela v ponedeljek okrog 16. ure štiri dečke, ki bi jih morda v vsaki drugi trgovini bolj sumljivo gledali. Mladi klienti so začeli izbirati to in ono in ko je gospodinja, ki je bila tisti čas sama v trgovini, okrenila glavo drugam, je bilo to namišljenim kupcem dovolj, da so brž pobrali na prodajni mizi 41 lepih svilenih ovratnih robcev in z njimi jadrno pobegnili. Vse klicanje gospé Kalikove ni zaleglo. Ko je prišla policija, so bili tatiči že daleč za vogalom. Kalikova ima okrog 90 tisoč lir škode in je za eno izkušnjo s paglavci bogatejša.

Vlom skozi okno

Predsinočnjim okrog 20 so neznanci vlomili skozi okno v stanovanje Facchin Josipine v ul. Commerciale št. 96. Takoj ko je gospodinja opazila tatvino, je telefonirala policijo. Ko pa je prišla na mesto vloma policijska «Emergenza», so bili tatovi že daleč in na varnem. Policija je ugotovila, da so tatovi odprli nek kovčeg, v katerem je bilo 40.000 lir v bankovcih, ki so jih odnesli s seboj. Odšli so po isti poti, to je skozi okno. Doslej še niso ugotovili, ali so tatovi odnesli še kakšen drug predmet.

Kamion in avto sta trčila

Včeraj ob 14.15 uri sta na vogalu ulic Gambini in Manzoni trčila skupaj kamion OM, ki ga je šofiral 53-letni Uva Peter, doma iz bližine Benetk, in pa nek avto, katerega šofer je ostal neznan. Kamion je zadel v avto s tako silo, da je ta napravil kar polkrog na cesti. Vendar razen materialne škode ni bilo hujšega in niti ranjenih.

Dober plen cigaret

Zavaljska civilna policija je ustavila, včeraj dopoldne okrog 10 tri sumljive osebe. Bili so Favento Rosa, Furlanič Ivan, in Vescovo Antonija, doma iz Koprščine. Pri preiskavi so našli pri njih 10.500 cigaret v skupni vrednosti 70 tisoč lir. Policija je cigarete zaplenila in prijavila sodniji Furlaničevo zaradi tihotapstva. Ostala dva je izpustila, seveda brez cigaret.

Radijski sporedi

TRST II (m 238.6/Kc 1260)
v četrtek 15. januarja

11.29. Otvoritev. 11.30. Reproducirana glasba. 12.00. Sodobna Anglija. 12.10. Slovenske pesmi. 12.45. Napoved časa in poročila. 13.00. Radijski komentar. 13.15. Ruske narodne pesmi. 13.45. Iz znanih filmov. 14.00. Pestra glasba. 14.15. Pregled tiska. 14.29. Citanje sporeda. 14.30. Zaključek. 17.29. Otvoritev. 17.30. Plesna glasba Duka Ellingtona. 18.00. Pravljice za otroke. 18.15. Iz čeških operet. 18.30. Ženska oddaja. 18.00. Glasbeni intermezo. 19.10. Slovenski sindikalni kvintet (prenos iz Ljubljane). 19.30. Lahka glasba. 19.45. Napoved časa in poročila. 20.00. Pavlihova dvorana. 20.30. Salonski orkester. 20.45. Slovenščina za Slov